साहसे श्री: प्रतिवसति ।

अकोले तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे

कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय, अकोले

ता. अकोले, जि. अहमदनगर. दूरध्वनी : ०२४२४-२२१२४८

अगस्त्य

२००२-०३

संपादक
प्राचार्य रमेशचंद्र खांडगे
कार्यकारी संपादक
डॉ. अकीला शेख

विद्यापीठ गीत

ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान

पुण्यमयी दे आम्हा अक्षर वरदान
ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान

जातिभेद, धर्मभेद, वंशभेद दूर
लाख लाख कंठांतुनि हाच एक सूर
करुणेच्या चरणांशी नत हो विज्ञान

माणुसकी धर्माचा अर्थ जाणतों
श्रमनिष्ठा हें पवित्र तीर्थ मानतों
हृदयांतुनि समतेचा निर्भय अभिमान

सेवेतच मुक्ती ही मंगल दीक्षा
न्यायास्तव जागृति ही सत्वपरीक्षा
हें विश्वचि घर अमुचे मंत्र हा महान

- मंगेश पाडगांवकर

साहसे श्री: प्रतिवसति ।

अकोले तालुका एज्युकेशन सोसायटीचे

अगस्ति कला, वाणिज्य, व दादासाहेब रुपवते विज्ञान महाविद्यालय, अकोले,

ता. अकोले, जि. अहमदनगर.

फोन - २२१२४८.

अगस्त्य

नियतकालिक

२००२-२००३

- संपादक -

प्राचार्य रमेशचंद्र खांडगे

- कार्यकारी संपादक -

प्रा. डॉ. अकीला शेख

अगस्त्य

प्रकाशक :
प्राचार्य रमेशचंद्र खांडगे
अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब
रुपवते विज्ञान महाविद्यालय, अकोले

संपादक मंडळ :
प्रा. डॉ. अकीला शेख
प्रा. केशव नाईकवाडी
प्रा. सोपान साळवे

अक्षरजुळणी :
रिप्लिका
२, चिटको सेंटर, वकीलवाडी,
नाशिक.

मुद्रक :
श्री. दिलीप नारायण जोशी
मे. विजय प्रिंटिंग प्रेस
अकोले, जि.अहमदनगर
फोन - २२१२१०

मुखपृष्ठ कल्पना :
श्री. मिलिंद ढगे
श्री. नितीन जोशी

विशेष सहाय्य :
प्रा. सौ. रजनी बारगजे
प्रा. डॉ. सुनील शिंदे
श्री. यशवंत आरोटे

वार्षिक नियतकालिक
२००२ - २००३

दि प्रेस ॲण्ड रजिस्ट्रेशन ऑफ बुक्स नियम ८
फॉर्म ४ प्रमाणे आवश्यक माहिती

प्रकाशन स्थल	:	अ. ता. ए. सो. अगस्ति कॉलेज, अकोले - जि. अहमदनगर. (महाराष्ट्र)
प्रकाशन काल	:	वार्षिक
प्रकाशक	:	प्राचार्य रमेशचंद्र खांडगे
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
पत्ता	:	अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते सायन्स कॉलेज, अकोले.
संपादकाचे नाव	:	प्रा. डॉ. अकीला शेख
राष्ट्रीयत्व	:	भारतीय
मालकी	:	अगस्ति कला, वाणिज्य व दादासाहेब रुपवते सायन्स कॉलेज, अकोले.

मी प्राचार्य रमेशचंद्र खांडगे जाहीर करतो की,
वर दिलेली माहिती माझ्या समजुतीप्रमाणे बरोबर आहे.

प्राचार्य रमेशचंद्र खांडगे
प्रकाशक

सदर अंकात प्रसिद्ध करण्यात आलेल्या साहित्यातील मतांशी संपादक मंडळ व प्रकाशक सहमत असतीलच असे नाही.

प्राचार्यांचे मनोगत,

महाविद्यालयाचे नियतकालिक ही बाब आजकाल ''नेमेचि येतो पावसाळा, हे सृष्टीचे कौतुक जाण बाळा'' या उक्तीप्रमाणेच झाली आहे. म्हटले तर पावसाळा नियमितच पण आजकाल तो बऱ्याचदा हुलकावणी देतो आणि सर्वांना प्रतिक्षा करायला लावतो. आपले नियतकालिकही लहरी महंमदाप्रमाणेच आहे. तात्पर्य त्याला नियतकालिक म्हणावयाचे की, 'अनियतकालिक' हाच खरा प्रश्न आहे.

१९८० च्या अखेरच्या कालखंडात विविध प्रश्नांमुळे महाविद्यालयाचे सर्वच वेळापत्रक बदलले. जुन्या मंडळींना हे बदल भावणारे नसले तरी त्यातील अपरिहार्यता अटळ आहे. त्यातच अलिकडच्या जागतिकीकरण, व्यापारीकरण आदि संकल्पनांमुळे शिक्षणक्षेत्रातही अत्यंत मुलगामी स्वरूपाचे बदल घडून आले आहेत. समर्पित शिक्षण व समाजसुधारकांचा काळ मागे पडून शिक्षण हे आता व्यापारी तत्त्वावर द्यावे व घ्यावे असा नवीन विचारप्रवाह या 'गुरुकुलाशी' नाते सांगणाऱ्या भरतभूमीत येऊ घातला आहे. त्याच्या भविष्याचे भाकीत करणे आततायीपणाचे ठरले. भर्तृहरीने म्हटल्याप्रमाणे ''काळ अनंत आहे आणि पृथ्वी विशाल आहे'' हेच खरे.

या सर्व उलथापालथीचे बरेवाईट परिणाम आपल्याही महाविद्यालयावर होणे अटळ आहे. आधीच 'लक्ष्मी' आपल्यावर कायमच रुसलेली, त्यात ही 'संकटमालिका' तरीही कोलंबसच्या गर्वगीतांमधील खलाशाप्रमाणे आपली दुर्दम्य इच्छाशक्ती व स्वप्नाळू वृत्ती यातून मार्ग काढणे चालूच आहे.

तात्पर्य यावर्षी आपले 'अगस्त्य' हे अनियतकालिक प्रकाशित होत आहे ही अतिशय आनंदाची बाब आहे. नेहमीच्या परंपरेला वळसा घालून काहीतरी वेगळे देण्याचा प्रयत्न यातही दिसेलच.

याकामी माझ्या सहकारी डॉ. सौ. अकिला शेख, त्यांचे सर्व सहकारी आणि त्यांना मदतीचा हात लावणाऱ्या सर्वांना तसेच जाहिरातदारांनाही मी धन्यवाद देतो.

रमेशचंद्र खांडगे
प्राचार्य

भावपूर्ण श्रद्धांजली

गेल्या शैक्षणिक वर्षात जे
जागतिक किर्तीचे साहित्यिक,
शिक्षक, शास्त्रज्ञ, अर्थतज्ञ,
प्रख्यात विचारवंत राजधुरंधर,
सामाजिक कार्यकर्ते
शिक्षणतज्ञ, कलावंत,
संस्थेवर प्रेम करणारे स्नेही,
हितचिंतक कालवश झाले
त्यांच्या आत्म्यास आम्ही
आदरपूर्वक अभिवादन करून
त्यांना भावपूर्ण श्रद्धांजली
अर्पण करीत आहोत. त्यांच्या
विचारांचे, परिश्रमांचे स्मरण
आम्हास प्रगतीचा मार्ग दाखवित राहील.
ईश्वर त्यांच्या आत्म्यास चिरशांती देवो,
हिच परमेश्वरचरणी प्रार्थना !

आपल्या संस्थेतील
मुद्रण विभागातील कॉम्प्युटर ऑपरेटर
कै. सौ. सुभद्रा संजय जाधव
यांचे आकस्मिक निधन झाले.
त्यांच्या कुटुंबियांच्या दु:खात संस्था सहभागी आहे.
ईश्वर त्यांच्या आत्म्यास सद्गती देवो !

महर्षि अगस्ती

संस्थेचे विश्वस्त

मा. ना. श्री. मधुकररावजी पिचड
कार्यकारी विश्वस्त

श्री. लालचंदजी शाह
कायम विश्वस्त

श्री. भाऊसाहेब हांडे
कायम विश्वस्त

श्री. दशरथराव सावंत
स्विकृत विश्वस्त

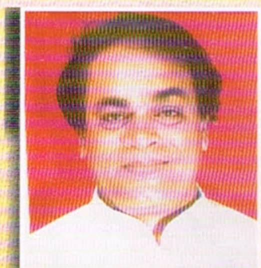

श्री. प्रेमानंद रुपवते
स्विकृत विश्वस्त

डॉ. बी. जी. बंगाळ
निवासी विश्वस्त

संस्थेची कार्यकारिणी

श्री. सिताराम पा. गायकर
अध्यक्ष

श्री. भानुदास पा. हासे
उपाध्यक्ष

श्री. मिनानाथ पांडे
सेक्रेटरी

श्री. विलास आरोटे
सह सेक्रेटरी

श्री. मधुकर सोनवणे
खजिनदार

श्री. हमीद फारुकी
विस्तार प्रमुख

श्री. अशोक भांगरे
सदस्य

श्री. जे. एम. देशमुख
सदस्य

ॲड. किसन हांडे
सदस्य

ॲड.शांताराम वाळुंज
सदस्य

ॲड. नंदकुमार विसाळ
सदस्य

श्री. प्रवीणचंद्र शहा
सदस्य

श्री. कचरु पा. शेटे
सदस्य

श्री. जे. डी. पा. आंबरे
सदस्य

श्रीमती कांचनबाई सुरपुरिया
सदस्या

विस्तार समिती

श्री. हमीद फारुकी
विस्तार प्रमुख

श्री. नामदेवराव शेळके
सदस्य

श्री. न ामदेवराव साबळे
सदस्य

श्री. सुरेश गडाख
सदस्य

श्री. शिवाजीराव धुमाळ
सदस्य

श्री. अशोक देशमुख
सदस्य

श्री. बाबुराव देशमुख
सदस्य

श्री. सुधाकर आरोटे
सदस्य

श्री. सिताराम पा. वाक्चौरे
सदस्य

श्री. उमाजी मंडलीक
सदस्य

सौ. नंदाताई धुमाळ
सदस्य

मा. प्रा. श्री. रमेशचंद्र खांडगे
प्राचार्य

मा. प्रा. श्री. गोरक्ष शिरसाठ
उप प्राचार्य

मा. डॉ. प्रा. भास्कर खांडगे
पर्यवेक्षक

मा. श्री. गोविंद तेलंग
कार्यालय प्रमुख

Visits

Vice Chancellor Hon.
Dr. Arun Nigvekar's Visit to the College

Inaugraution of Science Faculty Building
By the then difence Minister
Hon. Sharad Pawar

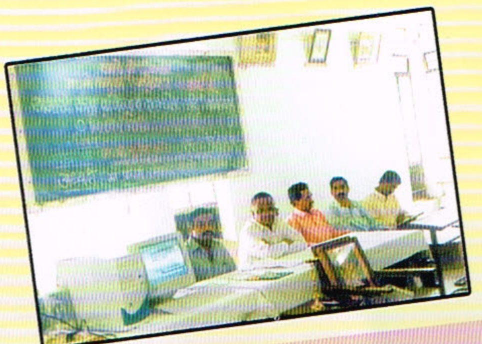

Continuing Education Programme

Vice Chancellor Hon.
Dr. Ashok Kolaskar Visit to the College

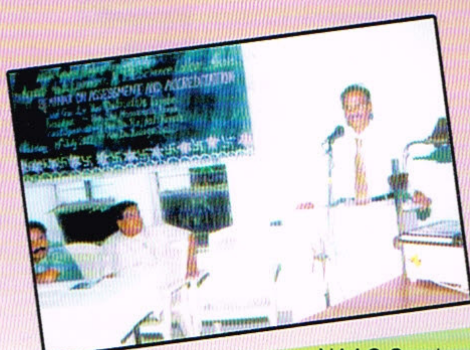

NAAC Seminar

Lecture on NAAC

BUILDINGS

Main Building of the College

Library Building

Science Faculty Building

Science Faculty Building-Extension

"Globe Theatre" of our Institution.

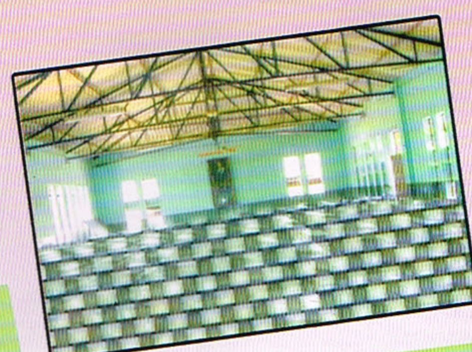

Indoor Auditorium, giving scope to
all indoor cultural activities

BUILDINGS

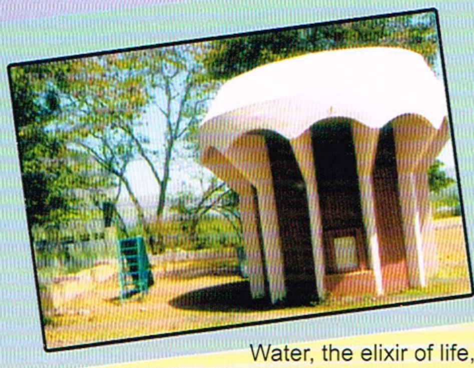

Water, the elixir of life,
stored here and spread on the campus.

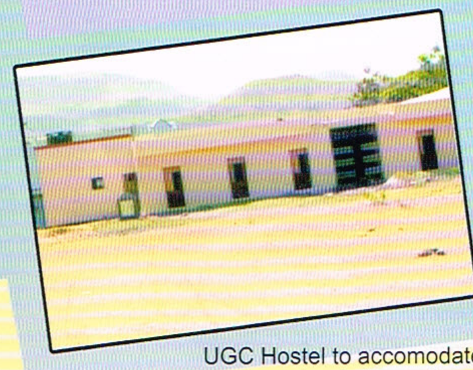

UGC Hostel to accomodate
boarders in the college.

Nursing the dreams of preparing
Milkhasingh, P. T. Ushas and
Sunita Rani and likes.

One of the many faceted activities
of Gymkhana.

Foundation Stone of the
Hostel Building

Gymkhana Building

संपादकीय.....

प्रिय रसिक वाचक मित्र हो !

महाविद्यालयाचे नियतकालिक म्हणजे महाविद्यालयातील एकूणच शैक्षणिक, सांस्कृतिक, साहित्य विषयक घडामोडींच्या आणि अभिमानास्पद गुणवत्तेचा समर्पक धांडोळा !'' साहसे श्री: प्रतिवसति ! या ब्रीद वाक्यातील सार्थ कृतीशीलता प्रत्यक्षात स्विकारुन महाविद्यालयाच्या या पवित्र ज्ञानमंदिरात कर्म आणि ज्ञानाचा यज्ञ पेटविला आहे. 'अगस्त्य' चा हा अंक आपल्या हाती देतांना मनस्वी आनंद होत आहे.

'अगस्त्य' हे नांव स्विकारण्यामागे प्रतिभाशाली वैभवाची खऱ्या अर्थाने एका संचिताची परंपरा आहे. अकोले तालुका ! तपोभूमी अगस्त्यांची, एका दार्शनिक ऋषीची, कृषी क्षेत्राचा वेद निर्माण करणाऱ्या प्रतिभावंतांची, डोंगरदऱ्यात भक्तीचा मळा फुलविणाऱ्या ज्ञानवंतांची, भाषाप्रभू तपस्व्यांची पावनभूमी ! विंध्यालाही नमविणाऱ्या कणखर योग्याची अन् श्रीरामाला संघर्षासाठी नैतिक बळ आणि आशीर्वाद देणाऱ्या नीती श्रेष्ठांची ही....! सहाजिकच शैक्षणिक स्पंदनाची नोंद घेणाऱ्या अन् विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांची ही नोंद घेणाऱ्या नियतकालिकास हे नाव सर्वार्थाने सार्थ आहे.

शिक्षण, समाज, साहित्य, संस्कृती, इतिहास, संत वाङमय विज्ञान अशा अनेकविध छटांचा स्पर्श घेऊन 'अगस्त्य'च्या या अंकातील लेखन निश्चितच स्वतंत्र शैलीतील दर्जा टिकवून स्वागतास पात्र ठरेल असा मला विश्वास वाटतो. पंचविशी ओलांडलेल्या महाविद्यालयातील प्राचार्य, शिक्षक, विद्यार्थी, कर्मचारी आणि एकूणच व्यवस्थेच्या स्मृहणीय कारकिर्दीचा, शैक्षणिक वर्षातील गुणवत्तेचा उंचावलेल्या आलेख रेखाटण्याचा प्रयत्न या नियतकालिकात केला आहे.

हा अंक प्राचार्य, प्राध्यापक वृंद, विद्यार्थी - लेखक, शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या परिश्रमातून उभा राहिलेला आहे. या सर्वांची मी आभारी आहे. या अंकासहित महाविद्यालयाच्या विविध योजना पूर्णत्वाला नेणाऱ्या संस्था चालकांना धन्यवाद न देणे कृतघ्नपणाचे ठरेल. त्यांचे ही मन:पूर्वक आभार ! मे. विजय प्रिंटिंग प्रेसचे मालक जोशी बंधू आणि त्यांचे सहकारी...... यांनी अहोरात्र कष्ट घेऊन वेळेवर अंक तयार करण्याचे परिश्रम घेतले. त्यांचेही मन:पूर्वक आभार ! ज्यांनी कळत नकळत या अंकासाठी मार्गदर्शन व सहकार्य केले अशा सर्वांचे हार्दिक आभार!

नियतकालिकाच्या प्रकाशनातील वार्षिक सातत्य जरी आपण अनुभवले नसले तरी अगदीच दुर्लक्ष केलेले नाही. हेच प्रदीर्घ विरामानंतर लक्षात येईल. हा अंक पूर्णत: निर्दोष अथवा परिपूर्ण झाला आहे असा दावा नसला तरीही प्राप्त परिस्थितीचे आव्हान आणि ओढाताण लक्षात घेऊनच हे नियतकालिक आपल्या हाती देण्याचा आम्ही विनम्र प्रयत्न करत आहोत.

संत तुकोबारायांच्या शब्दात अखेरीस एवढेच नोंदावेसे वाटते.

''करविली तैसी केली कटकट । वाकुडी की नीट देव जाणे ।।''

धन्यवाद !

-प्रा. डॉ. सौ. अकीला शेख

कार्यकारी संपादिका

पानोपानी....

१. मा. प्राचार्यांचे मनोगत ०१
२. भावपुर्ण श्रद्धांजली ०४
३. संपादकीय ०५

मराठी विभाग -

४. अगस्त्य ०७
५. शिष्याद् इच्छेत पराजयम् १०
६. सामाजिक समाज, छुपे शत्रू ओळखा. १२
७. कळसूबाई-एक थरारक, सुंदर अनुभव १५
८. नाझी भस्मासुराची प्रेयसी-इव्हा ब्राऊन १७
९. अण्णाभाऊ साठेंच्या कादंबऱ्या २०
१०. प्रेम पत्र २३
११. दैव २६
१२. मीच तो अभागी ३०
१३. पर्यावरण, प्रदूषण आणि आपण ३२
१४. सर्व समस्यांचे मूळ-लोकसंख्येचा विस्फोट ३४
१५. संत श्री ज्ञानेश्वरकृत जीवन कलेची साधना ३६
१६. ज्ञानयोग ३८
१७. विज्ञान तंत्रज्ञान आढावा - २००२ ४०
१८. एड्स उच्चाटनात महाविद्यालयीन युवकांचा सहभाग ४५
१९. इंडोजर्मन पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम दृष्टिक्षेपात ४७

हिंदी विभाग

२०. वर्तमान समाज - स्थिती और गती ५०
५१. समाजसुधारक - संत कबीर ५२
५२. संदेशवहन में हिंदी का प्रयोग ५४
५३. बदला ५५

इंग्रजी विभाग

54. Shakespeare 57
55. Attitude to words life 58
56. Pollution 58
57. Aids 59
58. Manohar Malgonkar & His Romantic Novels of Action 60
59. 21st Centure Librarianship A new outlook 61
६०. काव्यविभाग ६४-६९
६१. अहवाल (२०००-२००१) ७०
६२. दृष्टीक्षेपात वार्षिक अहवाल ७६
६३. Meaningful Life 82
६४. निसर्गसंपन्न कळसूबाई ८३
६५. आजची शिक्षणपद्धती व कोचिंगक्लासची आवश्यकता ८४
६६. राज्यघटनेचे पुनरावलोकन काळाची गरज ८६
६७. निसर्गाची ठेवण जपणारा : हरिश्चंद्र गड ८८
६८. प्रेम - एक मुक्त चिंतन ९०
६९. मानवाने मिळविलेला शाप-एड्स ९२
७०. शेती व जैव तंत्रज्ञान ९४
71. Shakespeare the great 96
72. The secret of success 97
७३. अष्टपैलू व्यक्तीमत्व ९८
७४. सोऽहं - अर्थ, अनर्थ, परमार्थ १०१
७५. दारिद्र्य तथा अज्ञान रेषेच्या संदर्भात ज्ञान व शहाणपण १०४
७६. विद्यार्थ्याची जिज्ञासा व निरीक्षण शक्ती वाढविण्याचे काम शिक्षणाने केले पाहिजे. १०६
७७. योग एक स्वास्थ्याचे भांडार १०९
७८. दादांच्या सहवासात ११२
७९. माहिती तंत्रज्ञानाच्या विश्वात ग्रामीण भाग ११४
८०. विद्यार्थ्यांच्या सोयीसाठी महाविद्यालय व विद्यापीठ प्रशासनातील सुधारणा ११७
८१. व्यवस्थापन कौशल्य - वास्तव आणि अपेक्षा १२०